

גליונות לעיון בפרשת השבוע

ידל עי מוסד תורה והשכלה למבוגרים ולנער
המחוזות בני מרחק במחיצת

ט"ז ז' א"א (תש"ז)

א. מה הקשר הפנימי בין ארבע הפרשיות המסודרות בזו אחר זו:
וי' י"ד כ"ב-כ"ז; II; י"ד כה-כט; III; ט"ז א-ו; IV. ט"ז ז' א"א.
התחיל לכתוב הדרכה בסדר המצוות הללו?

ב. השמר לך פן יהיה דבר עם לבבך בלי על לאמר קרבה שנת השמטה...
רמב"ם הלכות שמיטה ויובל. פרק ט הלכה ל': מי שנמנע מלהלוות את חברו קודם
השמטה, שמא יתאחר החוב שלו וישמט, עובר בלא תעשה שנאמר "השמר לך פן יהיה
דבר עם לבבך בלי על..." וחטא גדול הוא, שהרי הזהירה עליו תורה בשני לאורני
שנאמר "השמר לך פן..." וכל סקום שנאמר "השמר" או "סמן" או "אל", הרי זה
מזות לא תעשה; והתורה הקפידה על מחשבה רעה זו וקראתה "בלי על", והרי נוסף
הכתוב להזהיר ולצוות, שלא ימנע אלא יתן ש"נ"ח תתן לו ולא ירע לבבך בתוך
לו..."

אברבנאל: השמר לך פן יהיה דבר עם לבבך בלי על, ויראה שהיתה המחשבה הזאת
ע"י מעשה גני אשו בשנה השלישית כשתהיה בשנה הששית הקרובה לשמיטה, שאז חל
יאמר בעל השדה: "קרבה שנת השבע שנת השמיטה, אשר בה תהיה כל התבואה לעניים,
ולמה אם כן אתן להם עתה מעט עני של השנה הזאת ויבואו העניים לאכול מן
התבואה של שתי שנים סמוכות זו לזו?!?" ומפני המחשבה הזאת רעה עינך באחיך
ולא תתן לו, רוצה לומר: לא תתן לו מעט עני של השנה הזאת. לא תעשה כן,
נתן תתן לו" | "נתן" - המעט עני ו"נתן לו" גם כן תבואת שנת השמיטה, כי כן
ייסד המלך ה' צבאות.

הכתב והקבלתו לזהיר למלוה שלא ימנע מלהלוות, שלא יאמר: כיון שבשנת השמיטה
כל התבואה הארץ הפקר הם ויד בולם בדם לוי כעני כעשיר, אם כן אין צורך ללווה
בהלוואה זו, מכל מקום יש במלוה מדה רע עין במניעת ההלוואה אליו; כי אולי חלוקה
מן האנשים המרחקים עומם מליהנות ממה שעיניו שלהם, ואפילו מהפיקא לא יראה להו
דמתחיי ומשתדל ליהנות מיניע כמו, לכן הוא לזה מעות מאחרים, כדי להרויח
ומזוע אתו יאכל לחם. ורצונו יותר בקב שלו מבחשבה קבים שלא עמל בו ומדת צרות
עין הוא למלוה במנעו טובה נפשית זו מאתו האביון.

1. מהו המוקד בפסוקנו המצריך את הנ"ל לפדשו באופנים שונים?
2. מהו מהלך המחשבה של המלוה (דבר הנלי על אשר נמנו עליו להשמר)?
3. לפי כל אחת מן הדעות הנ"ל?
3x. מה הניע את בעל הכתב והקבלה לנסות מן הדרך המקובלת בפירוש הפסוק הזה?
(המובאה בדברי הרמב"ם) ולפרש את פירושו?
(העזר בחשובה לשאלה זו בדברי הרמב"ם שם, הלכה י"ב: "המלוה על המשכר
אינו משמט בשביעית".)

ג. י"א. כי לא יחדל אביון מקרב הארץ רמב"ז רשב"ם ספורנו

1. מה קשה בפסוקנו?
- 2x. מהי ההבנה הבלתי נכונה שבפניה מזהירנו הרמב"ן?
- 3x. מהו הפירוש הנכון לפי דעת הרמב"ן?
- 4xx. לשם מה נעזר ספורנו בדברים ל"א כ"ט?

ד. שאלות לשון וסגנון: (פסוקים ז'-א).
1. מלה אחת נשנית וחוזרת נשנית בפרשתנו והיא המבטאת את הרעיון העיקרי
בפרשתנו (מעין "מוטיב היסוד" שבמוסיקה), איזו היא?
2xx. חזקוני מעיר: "בפרשה זו (פסוקים ז'-א) יש ד' "כ"י" המשמשים כד'
לשונות". (ע' רש"י בראשית י"ח ט"ו ד"ה כי יראה)
התאם את כל אחד מ"ארבעת ה"כ"י" שלנו לאחת מארבעת ההוראות הנ"ל!

ה. שאלות ודיוקים בראשית:
(1) י"ד ה"כ"י בגלל הדבר (תוספתא פאה פ"ד: ... אמר ליתן ולא תספיק
ליתן, או אמר לאחרים ליתן... נותנים לו שכר
על זה.)

- a. מביין למד מפסוקנו שנוטל שכר אמירה?
b. היכן מבייני בראשית עוד דרך למנוח זו?
2xx. מה קשה לך?
3xx. י"א " על כן
" " לאמור

יש לשלוח תשובות וגם שאלות לבהמה ליבוביץ, קריית משה ירושלים, ת"א
" תשלומים וגם תמונת ליעקב אברבנאל, ויה אב"ט סק"ן 48, ירושלים